

Wolf

In april zei ik nog tegen de boswachter dat mensen hun honden vast uit zichzelf wel aan de lijn zouden gaan houden zodra de wolf zijn intrede deed in de bossen hier: dan zou een aanlijngebod helemaal niet meer nodig zijn. Ik was namelijk nogal gefrustreerd over het volgende bordje 'honden aan de lijn' dat ik net was tegengekomen. De afgelopen tien jaar is het losloopgebied hier met meer dan de helft geslonken en de laatste maanden rijzen de palen met verbodsbordjes als paddenstoelen uit de grond. Niet zo gek, want er zijn steeds meer (stads)mensen die hun hond onbekommerd achter de reeën aan laten jakkeren. Boswachters ergeren zich daar (terecht) kapot aan en ik ook; ik zie het volgende bordje al weer komen.

Ik had het nog niet gezegd, of twee weken later vonden Saartje en Zoë midden op een bospad de verse achterpoten van een verscheurde ree. Saartje kwam ze keurig brengen. Hier loopt een wolf rond, was mijn eerste gedachte toen ik de resten bekeek. Weer twee weken later werden in het gebied van de nabij gelegen schaapskooi allerlei schapen door een wolf doodgebeten. En inmiddels is het officieel. Er loopt hier inderdaad een jonge wolf rond. Met Soesterberg als standplaats, zo lijkt het nu. Er staan overall waarschuwingsborden. Ik ken al diverse mensen die hem (of haar?) zijn tegengekomen. Er zijn meerdere filmpjes van ontmoetingen van de wolf met iemands hond (waarbij de eigenaar hard doorliep, al filmend, zonder zich om zijn hond te bekommeren.) Ik ben zelf al op een van mijn vaste wandelroutes een paar, aan hun vorm, grootte en inhoud duidelijk herkenbare wolvendrollen tegengekomen. Opnieuw gevonden door Saartje en Zoë. Ze vinden ze buitengewoon interessant.

De wetenschap dat je een wolf kan tegenkomen op je wandeling doet wat met je. De onbekommerde zekerheid dat er midden in het bos niets ergs met je hond kan gebeuren is weg. Ik word er onrustig van. Ik merk dat ik nu bewust opkijk als ik ergens anders-dan-anders geritsel hoor. Ik kijk ook heel regelmatig achterom, want de wolf loopt je achterna over het pad en nadert je van achteren. Dat is niet alleen nieuwsgierigheid, zoals steeds wordt gezegd, maar ook verkennend prooi-zoekgedrag. Dat blijkt ook duidelijk uit een verontrustend filmpje op internet, waar onze wolf een kleine hond van achteren nadert en tot twee keer toe even in zijn flank hapt. Ik ben niet blij met deze wolf. Ik hoor bij die (waarschijnlijk grote) groep mensen die wolven prachtige dieren vindt die vooral op deze aardbol moeten blijven rondlopen. Maar op een afstandje en toch liever 'not in my backyard'.

Als wetenschapshistoricus en gedragsmens vind ik de discussie interessant. Want de argumenten van voor- en tegenstanders zijn precies dezelfde als die in het Amerika van ruim tachtig jaar geleden. Ook daarin overheersten de halve waarheden, de overdrijving en de angst, net als nu. Van jagers die bang zijn dat er niet genoeg herten, reeën en zwijnen overblijven om op te schieten. Van boeren die financiële schade vrezen. Van iedereen die aan zijn schapen, geiten, pony's, paarden, koeien en kalveren plezier beleeft, een band met ze heeft of van ze houdt, en die daarom de aanblik van allerlei verscheurde en zieltogende dieren niet kan verdragen. Iets wat evengoed geldt voor de boswachters die genieten van 'hun' wolven en een band met ze krijgen; voor de natuurliefhebbers, die genieten van het idee dat de natuur weer compleet is nu er wolven zijn; voor de dierenbeschermers die - zoals ik - bang zijn dat deze met uitsterven bedreigde dieren massaal worden afgeschoten, uitgeroeid zelfs; of dat ze zullen uitsterven door gebrek aan genetische diversiteit. Het is onlangs allemaal, prachtig verfilmd, te zien geweest in de NPO documentaire 'Wolvenland' van Niek Koppen. Op al deze angsten en emoties hebben statistieken, cijfers en rationele tegenwerpingen geen vat. Ieder dood dier is er een teveel.

Honden komen in de discussies niet voor. De overheid en de wolvenexperts zeggen geruststellend dat zij, net als mensen, weinig te vrezen hebben van wolven. Dat verbaast mij niets, want de overheid interesseert zich - getuige het H(oog) R(isico)hondenbeleid - alleen voor de aantallen verscheurde mensen en niet voor ernstig toegenomen, getraumatiseerde of dode hondenslachtoffers. En de

wolvenexperts dan? Die baseren zich op informatie uit een totaal andere context. Wij hebben geen grote natuurgebieden met voldoende wild, zeker niet als men op oude voet doorgaat met het afschieten ervan; ons land is niet dunbevolkt, zodat er genoeg ruimte voor ieder is; en vooral, de wolven die hier komen zijn al twintig jaar niet meer bejaagd en dus niet zoals de Amerikaanse, Canadese en Russische wolven zo bang voor mensen zijn dat ze ver uit hun buurt blijven. Er is geen enkele wetenschappelijke of ervaringskennis over hoe het gedrag van in het wild levende wolven zich ontwikkelt in een situatie die vergelijkbaar is met de Nederlandse. Al helemaal niet over wat er gebeurt als de populatie uitdijt en er onvoldoende 'wild' voedsel voor ze is. Wolven zijn bijzonder intelligente dieren, die goed kunnen overschakelen op een ander prooidier als hun gebruikelijke prooi op zijn: koeien en schapen in plaats van bizon; zeeotters in plaats van kariboes. Waarom geen honden? Het is in het verleden nauwelijks systematisch geregistreerd, maar in delen van Frankrijk waar in de 18e en 19e eeuw de wolvenslachtoffers wél een tijdje zijn bijgehouden, bleek ook 'hond' in tijden van voedselschaarste regelmatig op het menu te staan. Niemand hier heeft enig idee waar het heengaat. Er is ook niemand die weet wat er gebeurt als je nu begint met ze te bejagen. Er is een gerede kans dat zij zich dan, net als tal van andere slimme roofdieren, terugtrekken binnen de bebouwde kom. Dan ben je nog verder van huis.

Mijn honden lopen los in het bos. Nog steeds. Omdat ik altijd wandel in bossen met wild en – in Frankrijk – slechtiende, gehaaste en schietgrage jagers, heb ik ze als pup geleerd om niet veel meer dan twintig meter bij me vandaan te gaan en hoofdzakelijk op het pad te blijven. Dat doen ze nu helemaal uit zichzelf, zonder dat ik hoeft te roepen of te fluiten. Wat ben ik daar nu blij om! Maar gerust is anders.